

Parlamentul
Republicii Moldova

VB2 nr. 14

29 martie 2022

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Biroul Permanent al Parlamentului Republicii Moldova

În temeiul articolul 73 din Constituția Republicii Moldova și în conformitate cu articolul 47 din Regulamentul Parlamentului Republicii Moldova, se înaintează cu titlu de inițiativă legislativă, la Proiectul de lege privind statutul de neutralitate permanentă.

Anexă:

1. Proiect de lege;
2. Notă informativă.

Vladimir Voronin

Deputați în Parlament:

Vlad Bătrancea

Ștefan, Constantin

Lebedinschi Adrian

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr.	102
"29" 03	2022
Ora	

LEGE
privind statutul de neutralitate permanentă

Pornind de la aspirațiile poporului de a trăi într-o țară independentă în care domină pacea și buna înțelegere cu toate popoarele lumii conform principiilor și normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional. Având drept scop dezvoltarea prevederilor constituționale privind neutralitatea Republicii Moldova prin reglementarea organică a mecanismelor de realizare a acesteia.

Parlamentul adopta prezenta lege organică.

Articolul 1. Dispoziții generale

(1) Prezenta lege stabilește bazele politice, militare, economice și umanitare ale statutului de neutralitate permanentă al Republicii Moldova.

(2) Prin statut de neutralitate permanentă se înțelege statutul constituțional și internațional al Republicii Moldova prin care se obligă să nu participe în războaie, cu excepția cazurilor de apărare a integrității teritoriale.

(3) În baza statutului de neutralitate permanentă, statul este obligat să promoveze o politică de neadmitere a implicării sale în război, de neparticipare la uniuni sau alte asociații militare, de refuz de la orice formă de cooperare cu acestea, de neadmitere a amplasării pe teritoriul său a bazelor militare străine, centrelor de instruire, de cercetare și de alt gen (laboratoare și alte structuri) cu destinație militară și dublă, precum și de a nu încheia tratate care ar favoriza pregătirea economică și politică pentru declanșarea războiului.

Articolul 2. Rolul neutralității permanente

(1) Neutralitatea permanentă reprezintă baza politicii externe și a celei de securitate a Republicii Moldova, orientate spre respectarea angajamentelor sale internaționale și spre dezvoltarea unor relații de prietenie reciproc avantajoase cu toate statele lumii.

(2) Republica Moldova, prin statutul neutru permanent, contribuie la păstrarea stabilității și securității regionale, promovează o atmosferă prielnică pentru dezvoltarea relațiilor diplomatice.

Articolul 3. Inviolabilitatea teritoriului

(1) În pofida statutului permanent de neutralitate, apărarea teritoriului este una din obligațiunile de bază ale statului.

(2) Teritoriul statului este inviolabil și nu poate constitui obiectul ocupației militare sau altor acțiuni violente.

(3) Principiile neutralității permanente sunt: neaplicarea forței, integritatea teritorială, inviolabilitatea frontierelor.

(4) În vederea realizării statutului său de neutralitate permanentă, Republica Moldova întreprinde toate măsurile pentru asigurarea inviolabilității frontierelor de stat.

Articolul 4. Interzicerea amplasării forțelor militare străine

(1) Pe teritoriul Republicii Moldova nu pot fi amplasate forțe militare străine.

(2) Republica Moldova interzice folosirea propriului teritoriu sau a spațiului aerian pentru acțiuni cu caracter militar, îndreptate împotriva altor state.

(3) Trecerea oricăror trupe, muniții sau provizii pe teritoriul său în interesul beligeranților este interzisă.

(4) Este interzisă punerea teritoriului Republicii Moldova la dispoziția beligeranților în scopuri militare, indiferent dacă se instalează

baze operaționale, se deplasează trupe prin el sau îl survolează.

Articolul 5. Neparticiparea la acțiuni militare

(1) Republica Moldova, ca stat neutru permanent, se obligă să nu participe sub nici o formă la acțiuni și exerciții militare în afara teritoriului său.

(2) Statutul neutralității permanente este incompatibil cu asumarea obligațiilor internaționale care pot atrage după sine implicarea în conflicte militare.

Articolul 6. Încheierea actelor internaționale în domeniul militar

(1) Republica Moldova nu va încheia tratate internaționale care pot favoriza implicarea sa într-un eventual conflict militar.

(2) Republica Moldova nu va participa în programe de cooperare militară îndreptate spre implementarea standardelor de securitate ale statelor participante la uniuni politico-militare.

(3) Republica Moldova poate încheia acorduri bilaterale în domeniul cooperării științifico-militare și tehnico-militare cu respectarea statutului de neutralitate permanentă.

Articolul 7. Participarea la uniuni militare

(1) Republica Moldova nu va deveni parte la organizații, alianțe și alte structuri internaționale care impun părților obligațiuni cu caracter militar, inclusiv de participare la acțiuni de impunere a păcii și nu cooperează cu acestea.

(2) Statutul de neutralitate permanentă al Republicii Moldova este incompatibil cu asumarea oricăror angajamente care conțin obligațiuni juridice de participare a statului în conflicte militare sub orice forme cu excepția asistenței umanitare.

Articolul 8. Demilitarizarea

Republica Moldova, ca stat neutru, își rezervă dreptul la demilitarizare totală sau parțială.

Articolul 9. Acțiuni umanitare

În scopul menținerii păcii pe teritoriul Republicii Moldova și în vederea asigurării operațiunilor cu caracter umanitar, Republica Moldova poate încheia acorduri bilaterale și multilaterale cu privire la statutul forțelor militare și civile pentru menținerea păcii, precum și a contingentelor pentru realizarea unor operațiuni umanitare.

Articolul 10. Asistența internațională

(1) Republica Moldova, va contribui la realizarea măsurilor întreprinse de O.N.U. în problemele umanitare în conformitate cu Statutul Organizației și în baza mandatului Consiliului de Securitate al O.N.U.

(2) Republica Moldova se va limita la participarea la operațiuni de menținere a păcii sub egida O.N.U. prin detașarea personalului tehnic și medical.

(3) Republica Moldova se poate adresa O.N.U. precum și altor state pentru asistență în vederea menținerii statutului de neutralitate permanentă, precum și în cazul unor posibile intervenții din partea statelor terțe împotriva suveranității și integrității teritoriale.

Articolul 11. Acordarea asistenței militare

(1) Republica Moldova se obligă să nu participe în conflicte militare și să se abțină de la acordarea oricărei asistențe unei părți beligerante.

(2) Republica Moldova se obligă să nu furnizeze, în timpul conflictului militar, părților beligerante ajutor militar.

(3) Teritoriul Republicii Moldova se va afla permanent în afara oricăror acțiuni ale părților beligerante îndreptate spre atingerea

scopurilor militare ale acestora.

Articolul 12. Recrutarea și angajarea personalului militar

Pe teritoriul Republicii Moldova se interzice activitatea oricăror structuri, inclusiv străine (birouri, agenții, reprezentanțe) specializate în recrutarea personalului militar, în forțele armate sau în alte subdiviziuni militare care acționează pe teritoriul altor state.

Articolul 13. Încheierea tratatelor internaționale cu caracter umanitar

Republica Moldova își rezervă dreptul de a încheia cu părțile beligerante tratate internaționale cu caracter umanitar.

Articolul 14. Respectarea neutralității statelor străine

Republica Moldova va respecta obligațiunile sale, prevăzute în tratatele internaționale, cu referire la statele care și-au declarat unilateral statutul de neutralitate permanentă.

Articolul 15. Sancțiunile internaționale

În vederea implementării prezentei legi, Republica Moldova se va abține de la susținerea sancțiunilor introduse de Organizația Națiunilor Unite, precum și de alte organizații internaționale, dacă acestea au caracter militar.

Articolul 16. Dispoziții speciale

Domeniul de acțiune al prezentei legi nu se extinde asupra regiunii transnistrene a Republicii Moldova pînă la soluționarea atotcuprinzătoare și pașnică a conflictului care a apărut pe teritoriul acesteia.

Articolul 17. Acțiunile Guvernului

Guvernul Republicii Moldova va întreprinde măsurile diplomatice

necesare pentru recunoașterea pe plan internațional a statutului de neutralitate permanentă a Republicii Moldova.

Articolul 18. Modificarea prezentei legi

Prezenta lege poate fi modificată cu votul a 2/3 din numărul deputaților aleși în Parlament.

Articolul 19. Dispoziții finale și tranzitorii

(1) Guvernul, în termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi:

a) va înainta un demers Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite privind recunoașterea statutului de neutralitate permanentă;

b) va solicita Consiliului Europei și Organizației pentru Securitate și Cooperare recunoașterea și garantarea internațională a statutului de neutralitate permanentă;

c) va iniția procedura denunțării actelor internaționale care instituie obligațiuni internaționale care pot atrage după sine implicarea în conflicte militare;

d) va prezenta Parlamentului propuneri de aducere în concordanță a legislației cu prevederile prezentei legi;

e) va aduce în concordanță actele sale normative cu prevederile prezentei legi.

(2) Prezenta lege nu aduce atingere dreptului inerent de autoapărare individuală în cazul unui atac armat asupra Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Notă informativă

la proiectul de lege cu privire la neutralitatea permanentă

Autorul. Presentul proiect de lege este elaborat de către un grup de deputați ai Parlamentului Republicii Moldova.

Condițiile care au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite.

A priori, proclamarea neutralității în textul Constituției este insuficientă pentru asigurarea unor mecanisme practice de realizare și apreciere a respectivului statut, motiv pentru care se impune necesitatea dezvoltării principiului neutralității permanente în vederea reglementării organice a elementelor funcțional-practice ale acesteia.

Or, pornind de la esența neutralității, care este un concept complex în dreptul internațional și în cel politic, care înseamnă în esență, că un astfel de stat nu participă la războaie între alte state.

În Hotărârea nr. 14 din 02 mai 2017 privind interpretarea articolului 11 din Constituție, Înalta Curte a apreciat că statele au adaptat întotdeauna instrumentul de neutralitate la cerințele internaționale și la propriile interese.

Perioadele în care statele desfășoară o politică externă de angajare, cu o prezență activă pe scena internațională, pot alterna cu perioade în care statele pot fi mai rezervate în politica lor externă.

Neutralitatea ar trebui să rămână un instrument de politică externă și de securitate, atâta timp cât rămâne mai adecvat decât alte instrumente pentru a proteja interesele naționale.

De altfel, ca opțiune politică, unele state și-au declarat, prin diverse documente interne, statutul de neutralitate permanentă.

Din redacția articolului 11 din Constituție pot fi deduse două caracteristici distinctive ale instrumentului neutralității permanente a Republicii Moldova.

În primul rând, neutralitatea permanentă înseamnă că Republica Moldova se angajează să rămână neutră în orice conflict din prezent și viitor, indiferent de identitatea beligeranților și de locul și momentul declanșării acestuia.

În al doilea rând, neutralitatea Republicii Moldova înseamnă că Republica Moldova nu admite dislocarea de trupe militare ale altor state pe teritoriul său. Aceasta însă nu împiedică Republica Moldova să se folosească de toate mijloacele pe care le are la dispoziție pentru a se apăra în mod militar împotriva oricărui agresor și pentru a preveni orice act incompatibil cu neutralitatea sa, pe care beligeranții îl pot comite pe teritoriul său.

Republica Moldova a proclamat în Constituția sa statutul de neutralitate, fără a fi cerut însă confirmarea lui în cadrul Organizației Națiunilor Unite. De fapt, nici un stat nu a recunoscut neutralitatea Republicii Moldova și nu există garanții internaționale ale acestui statut (așa cum există în cazul Austriei).

Asigurarea securității Republicii Moldova trebuie făcută în condițiile luării în considerare a factorilor geopolitici care își exercită influența în regiunea sud-est-europeană și direct asupra statului.

Asigurarea securității și apărării naționale presupune faptul că nu pot fi sacrificate interesele proprii în favoarea altui stat, grup de state sau organisme internaționale și că, în caz că se atentează la componente ale securității sale, statul poate să și le mențină, inclusiv cu ajutorul forțelor armate naționale și internaționale.

Este evident că statutul de neutralitate nu constituie un obstacol în politica de apărare a Republicii Moldova. Scopul neutralității este de a spori securitatea țării, nu de a-i limita capacitatea de apărare.

Totodată, adoptarea prezentului proiect nu exclude participarea Republicii Moldova la eforturile globale, regionale și subregionale de promovare a stabilității și securității internaționale prin cooperarea

umanitară în cadrul O.N.U, O.S.C.E și alte organizații internaționale cu caracter nonmilitar.

Opiniile doctrinare susțin că, un stat devine neutru printr-un act unilateral sau tratat internațional cu garanții internaționale sau prin act legislativ național, care declară neutralitatea permanentă chiar și fără garanții internaționale. Cercetătorii determină că statele neutre au o „funcție geostrategică de a slăbi tensiunile între polurile rivale”.

Prin urmare, dat fiind realitățile sociale, precum și poziția geopolitică a Republicii Moldova, se impune necesitatea dezvoltării constituționale a conceptului neutralității permanente.

Cu titlu de analogie, pentru a fi efectiv opozabile în plan internațional, unele state au obținut recunoașterea prin acte multilaterale și garantarea internațională a acestui statut (cazul Austriei și cel al Laosului).

Complementar, neutralitatea poate fi proclamată unilateral printr-o declarație oficială a conducerii statului, fiind recunoscută de mediul internațional (SUA, 1793), multilateral – prin recunoașterea și respectarea acestui statut juridic de către un grup de state la nivel regional (Elveția la Congresul de la Viena, 1815, reafirmat de Tratatul de la Versailles – 1919 și de Liga Națiunilor – 1933; Belgia – la Conferința de la Londra, 1830, și Tratatul de la Londra, 1839) și internațional, fiind adoptat în formă de lege/act internațional, ce prevede să fie îndeplinit (Regulile de la Haga, 1907).

La etapa actuală se consideră state neutre permanente: Austria, Finlanda, Elveția, Irlanda, Liechtenstein, Malta, Serbia, Vatican, Turkmenistan, etc.

Principalele prevederi ale proiectului.

Prezentul proiect lege stabilește bazele politice, militare, economice și umanitare ale statutului de neutralitate permanentă al Republicii Moldova. Totodată, proiectul definește conceptul neutralității permanente

și instituie și reglementează legislativ elementele componente ale acestuia, printre care:

- Inviolabilitatea teritoriului Republicii Moldova,
- Amplasarea forțelor militare străine,
- Neparticiparea la acțiuni militare,
- Condițiile cooperării internaționale și rolul uniunilor militare,
- Demilitarizarea și acțiunile umanitare,
- Asistența internațională, etc.

Fundamentarea economico-financiară.

Implementarea prevederilor prezentului proiect nu implică cheltuieli financiare.

Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare.

Încorporarea și implementarea proiectului de lege va trage după sine necesitatea ajustării unui șir de acte normative și administrative. În special Concepția politicii externe a Republicii Moldova și cea a securității naționale, precum și abrogarea unor Hotărâri ale Parlamentului.

/ Vladimîr Vîșonin /